

## Dotazník Světové zdravotnické organizace k hodnocení disability

### 36 otázek, verze pro odborného testujícího

#### Úvod

Tento nástroj byl vyvinut týmem Světové zdravotnické organizace (WHO) pro klasifikace, terminologii a standardy v rámci

WHO/National Institutes of Health (NIH) Joint Project on Assessment and Classification of Disability.

Před použitím nástroje WHODAS musí být profesionálové v roli tazatelů vyškoleni v používání manuálu *Measuring Health and Disability: Manual for WHO Disability Assessment Schedule – WHODAS 2.0* (WHO 2010), který obsahuje průvodce rozhovorem a další výukové materiály.

Dotazník WHODAS 2.0 je k dispozici v následujících verzích:

- **36 otázek, verze pro odborného testujícího<sup>a</sup>**
- 36 otázek, verze pro samostatné vyplnění tazaným
- 36 otázek, verze pro vyplnění prostředníkem<sup>b</sup>
- 12 otázek, verze pro odborného testujícího<sup>c</sup>
- 12 otázek, verze pro samostatné vyplnění tazaným
- 12 otázek, verze pro vyplnění prostředníkem
- 12+24 otázek, verze pro odborného testujícího

a) Elektronická verze dotazníku (*iShell*) je dostupná pro počítačově asistovaný rozhovor nebo pro zadávání dat

b) Příbuzným, známým nebo ošetřující osobou

c) Verze s dvanácti otázkami vysvětluje 81 % variance 36otázkové verze

Pro další podrobnosti a verze odkazujeme na manuál WHODAS 2.0 *Measuring Health and Disability: Manual for WHO Disability Assessment Schedule – WHODAS 2.0* (WHO 2010).

Souhlas k překladu tohoto nástroje do jakéhokoliv jazyka je možné obdržet od Světové zdravotnické organizace. Překlad by měl být vytvořen podle Doporučeného postupu WHO pro překlad (WHO translation guidelines), jak je uvedeno v příloženém manuálu.

Další informace naleznete na webové adrese [www.who.int/icidh/whodas/](http://www.who.int/icidh/whodas/), případně kontaktujte:

Dr T. Bedirhan Üstün

Classification, Terminology and Standards

Health Statistics and Informatics

World Health Organization (WHO)

1211 Geneva 27

Switzerland

Tel: + 41 22 791 3609

E-mail: [ustunb@who.int](mailto:ustunb@who.int)

Přeloženo se svolením Světové zdravotnické organizace (WHO) podle *Measuring Health and Disability: Manual for WHO Disability Assessment Schedule (WHODAS 2.0)*, Geneva, World Health Organization, 2010, [www.who.int/classifications/icf/whodasii/en](http://www.who.int/classifications/icf/whodasii/en), staženo 5. 12. 2016.

Překlad MUDr. Bc. Petra Sládková, Ph.D.

Grafická úprava MUDr. Jitka Vašková, MUDr. Miroslav Zvolský, Ústav zdravotnických informací a statistiky, ÚZIS ČR 2016

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

Tento dotazník obsahuje verzi WHODAS 2.0 pro odborného testujícího s 36 otázkami.

**Instrukce pro tazatele jsou psány tučnou kurzívou – nečtěte je nahlas.**

**Text, který má slyšet tázaný, je psán**

ve standardním písmu modře.

**Takový text čtete nahlas.**

## Sekce 1 Obálka

<b><i>Položky F1-F5 vyplňte před začátkem každého rozhovoru</i></b>				
F1	Identifikační číslo tázaného			
F2	Identifikační číslo tazatele			
F3	Číslo testování (1, 2, atd.)			
F4	Datum provedení testování			
		den	měsíc	rok
F5	Životní situace v době rozhovoru (zakroužkujte pouze jednu možnost)	Nezávislý/á v komunitě	1	
		S asistencí	2	
		Hospitalizovaný/á	3	

## Sekce 2 Informace o demografii a souvislostech

Tento rozhovor byl vytvořen Světovou zdravotnickou organizací za účelem lepšího porozumění potížím, vznikajícím v důsledku zdravotního stavu. Informace, které v rámci tohoto rozhovoru poskytnete, jsou důvěrné a budou použity jen pro potřeby výzkumu. Rozhovor bude trvat 15-20 minut.

**Lidem, kteří byli do výzkumu zařazeni z obecné populace (tj. těm, kteří nejsou pacienti zdravotnických zařízení) řekněte:**

I když jste zdravá/ý a žádné potíže nemáte, je nutno pro úplnost probrat všechny otázky.

Začnu s obecnými otázkami.

A1	Zaznamenejte pozorované pohlaví	Ženské	1
		Mužské	2
A2	Jaký je Váš <u>věk</u> ?	_____ let	
A3	Kolik let celkem jste strávil <u>studiem ve školách</u> či v učení?	_____ let	
A4	Jaký je Váš <u>současný rodinný stav</u> ? (Vyberte jednu nejlepší volbu)	Nikdy v manželském vztahu	1
		V manželství	2
		V manželství, ale odděleně	3
		Rozvedený/á	4
		Vdovec / vdova	5
		S druhem / družkou	6
A5	Jaká charakteristika nejlépe popisuje Vaše <u>hlavní pracovní postavení</u> ? (Vyberte jednu nejlepší volbu)	Placená práce	1
		Osoba samostatně výdělečně činná	2
		Neplacená práce (charita)	3
		Student	4
		V domácnosti	5
		Důchodce	6
		Nezaměstnaný/á (zdravotní důvody)	7
		Nezaměstnaný/á (jiné důvody)	8
Jiná situace (upřesněte) _____	9		

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

## Sekce 3 Úvod do testu

**Řekněte respondentovi (dotazovanému):**

Tento dotazník je o potížích, které lidé mají v důsledku svého zdravotního stavu.

**Ukažte respondentovi kartu č. 1 a řekněte:**

Slovem zdravotní stav myslíme nemoci fyzické i duševní, jakož i další zdravotní potíže, krátkodobé či dlouhodobé, může jít o poranění, poruchy mozku, potíže emočního charakteru a rovněž potíže s alkoholem nebo drogami.

Během odpovědí na otázky zvažte všechny Vaše zdravotní problémy. Když se Vás zeptám, jaké potíže máte při vykonávání nějaké činnosti, vezměte v úvahu...

**Přejděte ke kartě č. 1 a vysvětlíte, že „obtíže s činností“ znamenají:**

- zvýšenou námahu
- nepříjemné pocity nebo bolest
- pomalost
- změnu způsobu, jakým vykonáváte jednotlivé činnosti

**Řekněte respondentovi:**

Každá otázka, na kterou budete odpovídat, se vztahuje na potíže v době posledních 30 dnů. Současně je třeba zodpovědět, jak velké potíže jste měl/a v průměru za posledních 30 dní při vykonávání činností obvyklým způsobem.

**Ukažte respondentovi kartu č. 2 a řekněte:**

Při odpovědi použijte tuto stupnici.

**Čtěte škálu nahlas:**

Žádné, lehké, střední, těžké, extrémní nebo nelze provést.

**Ujistěte se, že respondent může karty č. 1 a č. 2 v průběhu rozhovoru snadno vidět.**

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

## Sekce 4 Přehled hlavních oblastí

### Doména 1 Kognice

Položím Vám teď několik otázek o [porozumění a komunikaci](#).

**Ukažte respondentovi karty č. 1 a č. 2**

Jak velké potíže jste měl/a v posledních 30 dnech v těchto činnostech:		žádné	mírné	střední	těžké	extrémní/nelze provést
D1.1	<a href="#">Soustředit se</a> na činnost po dobu 10 minut?	0	1	2	3	4
D1.2	<a href="#">Zapamatovat si důležité věci</a> , co je třeba udělat?	0	1	2	3	4
D1.3	<a href="#">Rozebrat a vyřešit problémy</a> v každodenním životě?	0	1	2	3	4
D1.4	<a href="#">Naučit se něco nového</a> (nový úkol), například jak se dostat na nové místo?	0	1	2	3	4
D1.5	<a href="#">V obecném smyslu rozumět</a> tomu, co lidé říkají?	0	1	2	3	4
D1.6	<a href="#">Začít a udržet rozhovor</a> (konverzaci)?	0	1	2	3	4

### Doména 2 Mobilita

Teď se Vás budu ptát na [potíže s pohyblivostí](#).

**Ukažte respondentovi karty č. 1 a č. 2**

Jak velké potíže jste měl/a v posledních 30 dnech v těchto činnostech:		žádné	mírné	střední	těžké	extrémní/nelze provést
D2.1	<a href="#">Vydržet stát delší dobu</a> , například 30 minut?	0	1	2	3	4
D2.2	<a href="#">Vstát ze sedu?</a>	0	1	2	3	4
D2.3	<a href="#">Pohybovat se po bytě?</a>	0	1	2	3	4
D2.4	<a href="#">Vyjít ven z domu?</a>	0	1	2	3	4
D2.5	<a href="#">Ujít delší vzdálenost</a> , například 1 km (nebo ekvivalent)?	0	1	2	3	4

**Pokračujte prosím na další stránku...**

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

## Doména 3 Sebeobsluha

Teď se Vás budu ptát na potíže se [sebeobsluhou](#).

**Ukažte respondentovi karty č. 1 a č. 2**

Jak velké potíže jste měl/a v posledních 30 dnech v těchto činnostech:		žádné	mírné	střední	těžké	extrémní/nelze provést
D3.1	<a href="#">Umýt si celé tělo?</a>	0	1	2	3	4
D3.2	<a href="#">Obléci se?</a>	0	1	2	3	4
D3.3	<a href="#">Jíst?</a>	0	1	2	3	4
D3.4	<a href="#">Zůstat několik dní sám/sama?</a>	0	1	2	3	4

## Doména 4 Vztahy s lidmi

Teď se Vás budu ptát na potíže s [navazováním a udržením kontaktu s lidmi](#). Mějte prosím na paměti, že jde jen o potíže, které vyplývají z Vašeho zdravotního stavu. Tím myslím nemoci tělesné či duševní, poranění, potíže s alkoholem nebo drogami.

**Ukažte respondentovi karty č. 1 a č. 2**

Jak velké potíže jste měl/a v posledních 30 dnech v těchto činnostech:		žádné	mírné	střední	těžké	extrémní/nelze provést
D4.1	<a href="#">Jednat s lidmi, které neznáte?</a>	0	1	2	3	4
D4.2	<a href="#">Udržet přátelský vztah?</a>	0	1	2	3	4
D4.3	<a href="#">Vycházet s lidmi, kteří jsou Vám blízcí?</a>	0	1	2	3	4
D4.4	<a href="#">Získat nové přátele?</a>	0	1	2	3	4
D4.5	<a href="#">Sexuální aktivity?</a>	0	1	2	3	4

**Pokračujte prosím na další stránku...**

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

## Doména 5 Životní aktivity (domácnost, práce, škola)

### 5(1) Domácnost

Teď se Vás budu ptát na potíže se zvládnáním domácnosti, péče o členy rodiny, případně ostatní blízké. Jedná se o vaření, úklid, nákupy, péči o ostatní a péči o Váš majetek.

**Ukažte karty č. 1 a č. 2**

Jak velké zdravotní potíže jste měl/a v posledních 30 dnech v těchto činnostech:		žádné	mírné	střední	těžké	extrémní/nelze provést
D5.1	Vykonat Vaše <u>povinnosti v domácnosti</u> ?	0	1	2	3	4
D5.2	Nejdůležitější domácí práce udělat <u>dobře</u> ?	0	1	2	3	4
D5.3	<u>Být hotov/a</u> se vším, co je potřeba udělat?	0	1	2	3	4
D5.4	Udělat vše, co je potřeba, patřičně <u>rychle</u> ?	0	1	2	3	4

**Pokud některá z odpovědí na D5.1-D5.4 jsou hodnocena výše než žádné (kódovaný jako "0"), zeptejte se:**

D5.01	V kolika z posledních 30 dnů jste <u>domácí práce</u> zcela nebo částečně vynechal/a, protože jste měl/a zdravotní potíže?	Zapište počet dnů _____
-------	--	-------------------------

**Pokud respondent pracuje (placená práce, neplacená práce, osoby samostatně výdělečně činné), nebo chodí do školy, projděte otázky D5.5-D5.10 na další straně. V opačném případě přejděte k D6.1 na následující straně.**

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

## 5(2) Práce nebo školní aktivity

Teď se Vás budu ptát několik otázek na práci nebo školní aktivity.

**Ukažte karty č. 1 a č. 2**

Jak velké zdravotní potíže jste měl/a v posledních 30 dnech v těchto činnostech:		žádné	mírné	střední	těžké	extrémní/nelze provést
D5.5	Vaše každodenní <u>práce/škola</u> ?	0	1	2	3	4
D5.6	Udělat nejdůležitější úkoly v práci/ve škole <u>dobře</u> ?	0	1	2	3	4
D5.7	<u>Být hotov/a</u> se vším, co je potřeba udělat?	0	1	2	3	4
D5.8	Udělat práci patřičně <u>rychle</u> ?	0	1	2	3	4
D5.9	Měl jste v důsledku zdravotních potíží <u>nižší pracovní zařazení</u> ?				ne	1
					ano	2
D5.10	Vydělal jste v důsledku zdravotních potíží <u>méně peněz</u> ?				ne	1
					ano	2

**Pokud je některá z odpovědí na D5.5-D5.8 vyhodnocena výše než žádné (kódováno jako "0"), zeptejte se:**

D5.02	V kolika z posledních 30 dnů jste <u>chyběl/a v práci/škole na půl dne nebo více</u> kvůli svému zdravotnímu stavu?	Zapište počet dnů _____
-------	---	-------------------------

**Pokračujte prosím na další stránku...**



## Doména 6 Účast ve společnosti (participace)

Teď se Vás budu ptát na Vaši účast ve společnosti a na to, jaký dopad na Vás a na Vaši rodinu mají Vaše zdravotní potíže. Některé tyto otázky se mohou týkat potíží, které trvají déle než posledních 30 dnů, nicméně v odpovědi se, prosím, soustředte právě na posledních 30 dnů. Znovu připomínám, že otázky se týkají potíží, vznikajících v důsledku zdravotního stavu: fyzického, duševního nebo emocionálního, potíží s alkoholem nebo drogami.

**Ukažte karty č. 1 a č. 2**

V posledních 30 dnech:		žádné	mírné	střední	těžké	extrémní/ nelze provést
D6.1	Jak velké potíže jste měl/a, bylo-li třeba <u>zapojit se do společenských aktivit</u> (například oslavy, náboženské, kulturní akce či jiné aktivity) stejným způsobem jako ostatní?	0	1	2	3	4
D6.2	Jak velké potíže Vám dělaly různé <u>překážky</u> ve světě kolem Vás?	0	1	2	3	4
D6.3	Jak velké potíže máte s postoji a chováním ostatních, abyste <u>žil/a</u> přiměřeně <u>důstojně</u> ?	0	1	2	3	4
D6.4	Jak velké potíže máte se stráveným <u>časem</u> , který zabírají přímo Vaše zdravotní potíže nebo jejich důsledky?	0	1	2	3	4
D6.5	Jak velké <u>emocionální potíže</u> Vám vznikají v důsledku Vašeho zdravotního stavu?	0	1	2	3	4
D6.6	Jak velké potíže Vám vznikají tím, že Vaše zdravotní problémy spotřebovávají vlastní nebo rodinné <u>finanční prostředky</u> ?	0	1	2	3	4
D6.7	Jak velké potíže měl/a <u>rodina</u> v důsledku Vašeho zdravotního stavu?	0	1	2	3	4
D6.8	Jak velké potíže jste měl/a při činnostech ve <u>volném čase</u> (relaxace, dovolená)?	0	1	2	3	4

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

H1	V <u>kolika</u> z posledních 30 <u>dnů</u> byly potíže přítomny?	Zapište počet dnů _____
H2	V kolika z posledních 30 dnů jste <u>zcela nebyl/a schopen/a</u> vykonávat své obvyklé činnosti nebo práci kvůli svému zdravotnímu stavu?	Zapište počet dnů _____
H3	V <u>kolika</u> z posledních 30 <u>dnů</u> , nepočítáme-li dny, kdy jste byl/a naprosto neschopný/á, kolik dní jste musel vynechat nebo omezit své obvyklé činnosti nebo práci kvůli Vašemu zdravotnímu stavu?	Zapište počet dnů _____

Jsme u konce, děkuji Vám za spolupráci.

## Karta č. 1

### Zdravotní stav zahrnuje:

- Nemoci nebo jiné zdravotní problémy
- Zranění
- Duševní nebo emocionální problémy
- Problémy s alkoholem
- Problémy s drogami

### Mít potíže s nějakou činností znamená:

- Zvýšenou námahu
- Nepříjemné pocity nebo bolest
- Pomalost
- Změnu ve způsobu, jak činnost provádíte

### Bereme v úvahu jen posledních 30 dnů

# WHODAS 2.0

World Health Organization  
Disability Assessment Schedule 2.0

36 otázek  
verze pro odborného  
testujícího

## Karta č. 2

